

Hof van Beroep te Brussel

9 september 2005

Test-Aankoop versus Sony Music, EMI, BMG en Universal Music

Te onthouden

Consumenten mogen een kopie van muziek cd's maken voor privé-gebruik, zonder dat dit echter als een recht kan worden bestempeld. Deze beslissing vormt de conclusie van een rechtzaak die door de consumentenorganisatie Test-Aankoop werd aangespannen tegen vier grote muziekbedrijven uit het Belgische landschap.

Aanleiding hiertoe was de klacht van Test-Aankoop tegen het steeds meer beveiligen van muziek cd's tegen kopiëren. De methode die hiervoor meestal wordt gebruikt, is deze die ervoor zorgt dat het niet meer mogelijk is om je cd op een cd-rom van een computer af te spelen. Hierdoor kan je pc de cd niet meer lezen en bijgevolg ook niet meer kopiëren. Gevolg hiervan is dat het ook niet meer mogelijk is om een kopie te maken voor eigen gebruik, bijvoorbeeld om te gebruiken voor een cd-lader in een auto.

Het Hof van Beroep oordeelde in deze dat het maken van een kopie wel degelijk mag, maar dat dit niet van de platenfirma's geëist kan worden. Als een cd met andere woorden een beveiliging heeft, kan je op basis van dit arrest niet eisen dat je er een kopie van zou kunnen maken.

Sleutelbegrippen

Auteursrechten – Legale kopie – Geen recht

Inhoudstafel

1. Voorgeschiedenis van de vordering
2. 'Copy-Control'
3. Het arrest: de vier stappen van het Hof van Beroep
4. Bespreking: recht op een kopie voor privé-gebruik?

Bespreking

1. Voorgeschiedenis van de vordering

Het gaat hier om een arrest dat al langer op zich liet wachten. Vandaar dat alle ogen er dan ook op gericht waren en de spanning te snijden was. Het ging namelijk om een arrest dat een belangrijke knoop diende door te hakken na een eerdere beslissing in Eerste Aanleg. In dat eerdere arrest had Test-Aankoop een zaak aanhangig gemaakt tegen een reeks platenfirma's, waaronder Sony Music, BMG, EMI en Universal Music. De reden hiervoor was dat deze platenfirma's zich volgens Test-Aankoop steeds vaker zouden schuldig maken aan het beveiligen van hun cd's met het zogenaamde 'copy-control' principe. Dit zorgt ervoor dat het voor een cd-rom lezer van een computer niet meer mogelijk is om de beschermde cd te lezen. De beschermde cd niet met een computer kunnen lezen betekent dan meteen ook dat die cd met die computer niet kan worden gekopieerd. En dit brengt bijgevolg mee dat iemand die een dergelijke cd rechtmatig koopt, er met een computer geen kopie voor persoonlijk gebruik kan van maken.

In de ogen van Test-Aankoop maakt het 'copy-control' systeem inbreuk op artikel 87 van de [Wet van 30 juni 1994](#) betreffende het auteursrecht en de naburige rechten in de context van de ontwikkeling van de informatiemaatschappij (auteurswet). Volgens dit artikel 87 *"stelt de voorzitter van deze rechtbank het bestaan vast van een inbreuk op het auteursrecht of op een naburig recht en beveelt dat daaraan een einde wordt gemaakt"*. De Voorzitter van de Rechtbank van Eerste aanleg verwerpt deze vordering als ongegrond.

2. 'Copy-Control'

Steeds meer platenfirma's maken gebruik van allerlei systemen om het kopiëren van hun cd's tegen te gaan. Meteen hebben deze beveiligingen ook gevolgen voor de consumenten die van dergelijke cd's een kopie willen maken. Een dergelijke kopie is inderdaad toegestaan door auteursrechtelijke bepalingen, ook al verschilt de manier waarop dit wordt verwezenlijkt in Europa van land tot land. De achtergrondgedachte is echter steeds dezelfde: het moet voor een consument mogelijk zijn een kopie te maken van een cd waar hij de normale auteursrechten voor heeft 'betaald', voor zover dit beperkt blijft tot de private en familiale sfeer. Het moet namelijk kunnen dat een consument een kopie maakt van een origineel om elders te gebruiken (in de auto of buitenshuis), zonder telkens weer het origineel mee te moeten nemen.

Deze gedachte is echter steeds meer op de helling beginnen staan met de komst van het downloaden van muziek op steeds grotere schaal. Allerhande peer-to-peer systemen haptten steeds meer in de winsten van platenfirma's, waardoor deze laatste zonder aarzeling op de kar zijn gaan springen, op zoek naar manieren om zich hiertegen te verdedigen. Eén van deze manieren is net het voorkomen dat een originele cd kan worden gekopieerd. Het is namelijk zo dat vele Mp3 bestanden hun oorsprong vinden in een originele auteursrechtelijk beschermde cd.

Zodoende heeft de industrie ervoor gekozen om het probleem aan de basis aan te pakken en de bron van de illegale Mp3's weg te halen. Deze gedachte is meteen ook terug te vinden in de Europese Richtlijn tot bescherming van de auteursrechten in de informatiemaatschappij, waar er een beschermingsstatuut wordt ingelast ten voordele van de 'copy-control' mechanismen ([Richtlijn 2001/29/EG](#) van 21 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij).

Over de effectiviteit van deze 'copy-control' maatregel kan hier weinig gezegd worden. Wel staat volgens Test-Aankoop vast dat het kan voorvallen dat de recht geschapen consument, die braafjes zijn cd's koopt zoals het moet, er wel eens de dupe van zou kunnen worden. Een consument zou namelijk het recht moeten hebben op het maken van een dergelijke kopie, zeker indien hij of zij net zo eerlijk is geweest om zijn of haar muziek via een legale weg aan te schaffen. Vanuit juridisch standpunt zou de consument over een subjectief recht beschikken ten aanzien van zijn of haar cd.

Waar het uiteindelijk om gaat is het maken van een afweging tussen twee contrasterende principes. Enerzijds is er het recht van de consument om een privé kopie te maken om te gebruiken in het kader van zijn eigen of familiale levenssfeer en anderzijds is er het recht van de platenfirma's om hun auteursrechten veilig te stellen door maatregelen te nemen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat van die auteursrechten geen misbruik wordt gemaakt. Het arrest van het Hof van Beroep van Brussel van 9 september 2005 lijkt hier meer uitleg over te geven.

3. Het arrest: de vier stappen van het Hof van Beroep

Erg merkwaardig is dat dit arrest op een erg logische en duidelijke manier is opgebouwd. Zelfs het taalgebruik is simpel en makkelijk te vatten. Dit heeft waarschijnlijk veel te maken met de gevoeligheid van dit arrest naar het brede publiek toe. Het gaat hier uiteindelijk om een beslissing die de meeste kopers van legale cd's zou kunnen treffen. Bovendien is de eiser in deze zaak een consumentenorganisatie die spreekt in naam van de hele gemeenschap der consumenten. Hoe dan ook is dit gebeuren erg lovenswaardig te noemen, zodat inspanningen als deze naar de toekomst toe meer aanbeveling zouden moeten krijgen.

Concreet zouden we kunnen stellen dat het arrest is opgebouwd rond een logische opeenvolging van vier stappen. In de paragrafen die volgen willen we deze stappen nog eens overlopen en voorzien van de nodige uitleg.

Stap 1: *Vordering op basis van artikel 87 van de [Wet van 30 juni 1994](#) betreffende het auteursrecht en de naburige rechten.*

Test-Aankoop ondersteunt haar vordering op basis van artikel 87 van de auteurswet. Volgens dit artikel kan de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg in Kort Geding beslissen dat er een einde moet worden gemaakt aan een inbreuk ten aanzien van een auteursrecht of een naburig recht. Test-Aankoop gaat er namelijk van uit dat de consumenten over een dergelijk auteursrecht of naburig recht beschikken van zodra ze een auteursrechtelijk beschermde cd aankopen.

Om aan te tonen dat consumenten een auteursrecht of subjectief recht hebben als vervat in artikel 87 wordt er een koppeling gemaakt naar artikel 22 van deze zelfde wet. Dit artikel stelt het volgende: “*Wanneer het werk op geoorloofde wijze openbaar is gemaakt, kan de auteur zich niet verzetten tegen: [...] 5. de reproductie van geluidswerken en audiovisuele werken, die in familiekring geschiedt en alleen daarvoor bestemd is.*” Op basis hiervan stelt Test-Aankoop dat consumenten een subjectief recht hebben op het maken van legale kopieën voor eigen gebruik. Dit subjectief recht zou verder volgen uit het feit dat consumenten sinds 1995 (artikelen 55 tot 58 van de Auteurswet) een bijdrage aan de auteur betalen voor het gebruik van hun werk.

Stap 2: *Nood te beschikken over een auteursrecht of naburig recht.*

De vraag is nu óf er als dusdanig van een dergelijk subjectief recht voor de consument gesproken kan worden. In deze tweede fase van de beoordeling buigt het Hof van Beroep zich met andere woorden over de vraag of er bij consumenten een auteursrecht of naburig recht aanwezig is, zich baserend op de vorderingen als gesteld door de partijen.

Om op deze vraag te antwoorden vertrekt het Hof daarom van de beoordeling van het al dan niet toepasselijke artikel 22, dat door Test-Aankoop werd ingeroepen. Het Hof stelt hierbij dat artikel 22 is geconcipeerd als een uitzondering op de algemene regel die stelt dat een auteursrechtelijk beschermd werk niet gereproduceerd mag worden. Het is dan ook niet voor niets opgenomen in de vijfde afdeling van Hoofdstuk I van de Auteurswet, onder de titel: “Uitzonderingen op de vermogensrechten van de auteur”. Het is met andere woorden een uitzondering op het auteursrecht en kan bijgevolg zelf geen auteursrecht of naburig recht uitmaken (het subjectieve recht waar Test-Aankoop naar refereert).

Stap 3: *De privé-kopie is geen auteursrecht of naburig recht.*

Uit wat voorafgaat kan worden besloten dat de privé-kopie waarvoor artikel 22 §1 5° toestemming voor geeft door een uitzondering op het auteursrecht in te roepen, niet meteen ook een auteursrecht of naburig recht voor de consument uitmaakt. De stelling die Test-Aankoop naar voren had geschoven is met andere woorden contradictoir: ze zegt dat er een auteursrecht is, maar beroept zich op een artikel dat net een uitzondering op dat recht is.

Stap 4: *De vordering is ongegrond.*

Op basis van deze redenering besluit het Hof dat de vordering van Test-Aankoop als ongegrond dient te worden afgewezen.

4. Bespreking: recht op een kopie voor privé gebruik?

Op het eerste zicht lijken de kaarten duidelijk: er bestaat geen recht op een privé-kopie. Niets is echter minder waar! Het Hof heeft op deze vraag als dusdanig geen antwoord gegeven! Het heeft zich namelijk beperkt tot de beoordeling van de door Test-Aankoop geponeerde stelling: dat het recht op een privé-kopie een subjectief recht is. Dit klopt inderdaad niet. Maar dat daarmee de kous af is kan niet worden gezegd. Het betekent

geenszins dat er als dusdanig helemaal geen subjectief recht op een kopie voor persoonlijk gebruik zou bestaan. En dat maakt een wereld van verschil!

Waar het dus om zou gaan, is het zoeken naar een andere rechtsgrond die een dergelijk recht wél zou omvatten. En dit is tot op heden nog niet volledig duidelijk. We denken hierbij bijvoorbeeld aan het recht op privé-leven of simpelweg artikel 1382 burgerlijk wetboek. Dit laatste zou bijvoorbeeld gebruikt kunnen worden door te stellen dat de onmogelijkheid om een privé-kopie te maken en het feit dat er vergoeding bij de aankoop van een cd moet worden betaald (op basis van artikelen 55 tot 58 van de auteurswet) een onrechtmatigheid uitmaakt, door de aanwezigheid van een fout van de platenfirma's, een schade voor de consumenten en een oorzakelijk verband tussen deze twee...

Bespreking opgesteld door ICRI, gecoördineerd door Fabio Gilio